

Entrevista **Don Mee Choi** Poeta coreana, National Book Award

“Desafiar el poder és crear esperança”

Santi Borrell
BARCELONA

Don Mee Choi (Seül, 1962) és poeta i traductora destacada, de nacionalitat nord-americana. El llibre *Colònia DMZ* va obtenir el premi National Book Award de poesia el 2020. És un collage colpidor sobre la història de Corea del Sud, publicat per Raig Verd i traduït per Antoni Pujol i Joan-Elies Adell. Ens parla de colonialisme, de violència i de refugiats. Choi treballa de professora a Seattle i compagina la creació poètica amb la traducció.

Els ocells prenen un gran protagonisme en el llibre i marquen l'inici del retorn al seu país, Corea del Sud.

Em vaig trobar les oques de les neus que migraven a Saint Louis, Missouri. En aquell moment no sabia que Saint Louis és al paral·lel 38° nord, igual que la zona desmilitaritzada que marca la divisió de Corea. Així, els ocells em van ajudar molt a ubicar-me i començar a traduir la divisió històrica de Corea. Els ocells també marquen l'inici de la meva necessitat compulsiva de traduir-ho tot: el cant dels ocells, el cel, cerques, punts, errors, notes de diari imaginàries, i les fotografies del meu pare. La traducció com a mode d'escriptura es va convertir en una necessitat per a mi, per teixir una narrativa a l'entorn de la guerra imperialista dels EUA a Corea, de la divisió, de les fronteres, de l'opressió política i de les atrocitats.

El llibre és com un recital de poesia en què va comentar els paisatges viscuts, familiars, investigats i recreats.

Volia crear una sèrie d'escenes en el meu llibre, com si fos una pel·lícula. Aquestes escenes tracten els records personals i col·lectius. Una escena familiar de la meva infantesa se superposa amb la manera com el meu pare va gravar la declaració de la llei marcial (1961).

Com ho va fer?

Hi he recreat escenes de tortura

La poeta coreana Don Mee Choi, al Lannan Center for Poetics and Social Practice ■ VIQUIPÈDIA

d'un pres polític, el senyor Ahn Hak-sop, que va passar 42 anys empresonat per no haver canviat la seva opinió política sobre Corea del Nord. Vaig poder recrear les escenes gràcies als enregistraments de la nostra entrevista i a les notes i els gargots que vaig fer mentre escoltava el senyor Ahn.

Del genocidi anticomunista.

Hi he recreat escenes del genocidi anticomunista que es va dur a terme en una província del sud de Corea del Sud –la massacre de Sancheong-Hamyang– el 1951, a través de les veus de les vuit noies supervivents, juntament amb els somnis de la meva infantesa.

Les fotografies, els dibuixos infantils, els quaderns d'escola i els textos visuals, tenen una gran força a 'Colònia DMZ'.

Veure la *School No. 6* d'Ilya Kabakov, una instal·lació permanent a Marfa, Texas, em va impactar moltíssim. L'autor havia creat una rèplica perfecta d'una escola de l'era de la Unió Soviè-

És més acurat dir que soc una exiliada d'una neocolònia, Corea del Sud

tica, en la qual els nens en edat escolar es veien com una possible utopia. Aleshores Kabakov va permetre que aquest espai utòpic que havia recreat s'auto-destruís sota el vent i la sorra del desert de Marfa. Quan vaig entrar a la instal·lació de l'escola, va ser com entrar en una càpsula del temps de records desordenats.

Quina va ser la reacció dels alumnes nois de l'escola?

Quan vaig veure i llegir les notes escolars dins la instal·lació, em vaig dir que jo mateixa també podia crear notes imaginàries per a les vuit noies supervivents, que no van poder anar mai a l'escola.

Vostè és una refugiada de moltes històries encadenades.

Els meus pares eren refugiats de guerra, com la majoria de coreans durant la Guerra de Corea (1950-1953). La meua família va marxar de Corea del Sud el 1972 perquè els meus pares no volien que els seus fills creixessin sota la dictadura militar, que a Corea va durar fins a finals dels vuitanta. De manera que és més acurat dir que soc una exiliada d'una neocolònia, Corea del Sud. El meu pare, com a fotoperiodista i cameraman, ha viatjat per tot Àsia i ha documentat guerres i crisis de refugiats.

Quan una nena com vostè pateix un conflicte militar queda marcada. Com s'hi pot conviure, amb aquest trauma?

Penso que tots quedem marcats i ferits pels conflictes militars passats i presents, tant si en som conscients com si no. Convivim amb aquest record.

Al capdavant, què ens hem de qüestionar?

El que hem de qüestionar és qui determina què recordem i com ho recordem. El que volia explorar i entendre era com les guerres que el meu pare havia fotografiat i gravat també havien donat forma a la meua mateixa vida. Per aquest motiu, vaig haver d'accedir als records del pare, els records del pres polític que havia estat silenciats.

Ens parla de la importància de la traducció, el món com una traducció possible.

Tradueixo una important poeta coreana feminista contemporània, Kim Hyesoon, del coreà a l'anglès. De manera que gran part del meu temps creatiu està dedicat a aquesta tasca de traducció. Tot i que no treballa la meua escriptura mentre tradueixo, les reflexions sobre el fet de traduir passen a la meua obra personal.

Ens en posa un exemple?

Volia declarar la meua posició política respecte al paper de la traducció. “La traducció és un mode = La traducció és un mode antineocolonial.” Per mi, la traducció com a mode d'escriptura és una altra mena d'escriptura antineocolonial.

Per què?

Perquè em permet pensar críticament sobre la història i com es representa la història.

Quina esperança ens queda davant la guerra?

Vaig mantenir una conversa mitjançant correus electrònics amb un poeta australià, Joel Scott, que viu a Berlín. La nostra conversa es va publicar fa poc a *Cordite*, i en Joel té una resposta perfecta sobre l'esperança: “Necessitem manuals per a la revolta i la memòria.” Crear textos que desafien el poder i el militarisme és la meua manera de crear i facilitar l'esperança. ■